

BIT 390 – Energifysikk
Regneøvelser høsten 2011.

Oppgavesett 8 til 20.10 2011

OPPGAVE 24:

Naturlig uran består hovedsakelig av 99.27 % av isotopen ^{238}U med halveringstid $4.46 \cdot 10^9$ år og 0.72 % av den spaltbare isotopen ^{235}U , med halveringstid $7.04 \cdot 10^8$ år.

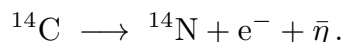
- Finne levetiden og desintegrasjonskonstanten for de to isotopene.
- Hva var de relative mengdene av de to isotopene da Jorden ble dannet for 4.56 milliarder år siden?

OPPGAVE 25:

- Angi protontallet og nøytrontallet til karbon-isotopen ^{14}C . Hva er parringsparameteren δ for denne kjernen? (se punkt 6 i avsnitt 4.2 i læreboken).
- Finne massen, M_N (i enheten MeV/c^2), til kjernen ^{14}C ut fra den semiempiriske masseformelen (se lign. (4.1) og (4.2) i læreboken). Protonmassen er $m_p = 938.272 \text{ MeV}/c^2$, nøytronmassen $m_n = 939.565 \text{ MeV}/c^2$.
- Finne bindingsenergien per nukleon, $B(A, Z)$, for denne kjernen.
- Massen M_N du har funnet er massen til kjernen alene. Finne massen, M , til det nøytrale ^{14}C -atomet. Elektronmassen er $m_e = 0.5110 \text{ MeV}/c^2$. Angi svaret i atomære masseenheter, $u = 931.494 \text{ MeV}/c^2$ ($= 1.661 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$).
- Det er vanlig å angi massen til radioaktive isotoper ved *masseoverskuddet*, som er definert som differensen $\Delta = M - Au$ (oftest i enheten MeV/c^2). Finne Δ for ^{14}C . Sammenligne svaret med den målte verdien $\Delta = 3.0 \text{ MeV}/c^2$.

Isotopen ^{14}C er radioaktiv, og henfaller ved β -desintegrasjon til ^{14}N .

- Angi protontallet og nøytrontallet for ^{14}N , og angi parringsparameteren δ ?
- Finne massen til kjernen ^{14}N (i enheten MeV/c^2) ut fra den semiempiriske masseformelen.
- Finne Q -verdien til desintegrasjonen basert på de massene du har funnet ($\bar{\eta}$ er et antinøytrino).

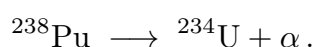
- Hva er den maksimale og den minimale energien β -partikkelen (elektronet) kan få i denne prosessen?

OPPGAVE 26:

For romsonder som skal undersøke de ytre deler av solsystemet er det et problem at solstrålingen blir så svak at solceller blir en upraktisk energikilde.

- a) Når romsonden *New Horizons* når frem til Pluto 14. juli 2015, vil Pluto være 31.9 AU fra Solen. $1 \text{ AU} = 149.6 \cdot 10^9 \text{ m}$ (astronomisk enhet) er Jordens middellavstand fra Solen, Hva er solarkonstanten ved Pluto på dette tidspunktet? Solarkonstanten ved Jorda er $S = 1366 \text{ W/m}^2$. Synes solenergi å være en praktisk energikilde for denne sonden?

Som energikilde for slike romsonder benyttes i stedet termoelektriske generatorer basert på radioaktive isotoper. En mye brukt radioisotop for slike formål er plutonium-238, ^{238}Pu . Denne isotopen sender ut α -partikler og har en halveringstid $T_{\frac{1}{2}} = 87.7 \text{ år}$:

Datterkjernen ^{234}U har en halveringstid på 240 000 år, og kan derfor betraktes som stabil i denne sammenhengen. Vi minner om at $1 \text{ år} = 31.56 \cdot 10^6 \text{ s}$.

- b) Finn middellevetiden τ og desintegrasjonskonstanten λ for ^{238}Pu .
- c) Q -verdien til denne prosessen er $Q = 5.59 \text{ MeV}$. Finn varmeutviklingen fra 1 kg rent ^{238}Pu . Med tilstrekkelig nøyaktighet kan du regne atommassen som $\mu \approx A \text{ g/mol} = A \text{ kg/kmol}$. Hvor stor elektrisk effekt gir dette, hvis virkningsgraden for det termoelektriske elementet er $\eta = 7\%$?